

”Nationellt ansvar kan göra Sverige ledande inom cancer”

Vi behöver ett nationellt ansvar över hela cancerområdet. Vi behöver samla klinisk forskning och utveckling, diagnostik, cancervård och uppföljning till en helt integrerad vård för Sveriges cancerpatienter. Vi menar att Sverige har alla förutsättningar för att bli ledande inom såväl cancerforskning som cancervård, men då måste vi få till en nationellt sammanhållen struktur. Inom cancerområdet står Sverige nu vid ett vägskäl. Vi har en starkt regionaliserad sjukvård där många landsting och regioner är för små för att fullt ut kunna möta den medicinska utvecklingen, och det är samtidigt inte längre aktuellt med en regionreform för att skapa större regioner. Satsningen på regionala cancercentrum (RCC) är bra, men vi menar att det inte räcker. Det skriver **Thomas Wahlgren**, koordinator för Nätverket för en Nationell Canceragenda, representant för LIF och medicinsk direktör, onkologi, på Pfizer.

Sverige har alla förutsättningar för att bli internationellt ledande inom cancervård och cancerforskning. Men för att det ska förverkligas krävs ett starkare och tydligare nationellt ansvar. Det menar *Nätverket för en Nationell Canceragenda*, som samlar företrädare för patienter, sjukvård, forskning och näringsliv inom cancer.

Nätverket bildades för några år sedan mot bakgrund av den revolution som pågår inom cancerområdet. Medicinska genombrott och förbättrad diagnostik ger i snabb takt allt bättre behandlingsmöjligheter för svårt cancersjuka patienter. Och forskningsinvesteringarna inom cancerområdet fortsätter att ligga på mycket höga nivåer.

HALKAT EFTER I KLINISK FORSKNING

Sverige kan fortfarande visa upp vårdresultat som är i internationell toppklass, exempelvis vad gäller femårsöverlevnad i olika cancersjukdomar. Men samtidigt har vi under en längre tid halkat efter vad gäller deltagande i klinisk forskning. Detta ger i sin tur negativa följdverkningar i form av att svenska cancerläkare riskerar att tappa viktig kunskap, samt att det tar längre tid innan svenska cancerpatienter får ta del av nya innovationer.

Nätverket för en Nationell Canceragenda är ett löst sammanhållet nätverk där de ingående organisationerna driver sina respektive ståndpunkter i olika frågor. Det som är förenande är synen på att Sverige behöver mer av nationell styrning och nationellt ansvar inom cancerområdet.

Det strategiska forskningsområdet SFO Cancer, StratCan vid Karolinska institutet, har ett övergripande ansvar för cancerforskningen inom KI. Syftet är att stärka cancerforskningen, förbättra prognostik och behandlingsprediktion och öka tillgången på attraktiva behandlingsstrategier inom precisionsmedicin, syftande till förbättrad prognos och livskvalitet.

– En ökad nationell samordning av svensk cancerforskning kan skapa nya möjligheter. Starka gemensamma resurser i form av infrastrukturer och provsamlings kan göra svenska forskningsmiljöer till mer attraktiva partners för internationella samarbeten med akademiska och kommersiella partners. En samsyn från många parter, inklusive sjukvård, akademi och patientorganisationer bör ge extra kraft till dessa initiativ, säger Arne Östman, professor i molekylär onkologi vid Karolinska Institutet och representant för StratCan i Nätverket för en Nationell Canceragenda.

MÅSTE ARBETA SIDA VID SIDA

Hans Hägglund, chef för cancerkliniken på Akademiska sjukhuset i Uppsala och ordförande i Svensk hematologisk förening, menar att i framtiden måste forskare, läkare och näringsliv i allt större utsträckning jobba sida vid sida för att ge varje cancerpatient bästa möjliga vård. Det kan ske genom att efter internationell modell bilda flera så kallade Comprehensive Cancer Center (CCC) i Sverige, som samlar grundforskning, klinisk forskning, cancervård, uppföljande studier och utbildning.

– Vi behöver ta nästa steg inom cancerområdet, och det handlar om att vi måste samla ihop de resurser vi har och fokusera på högsta möjliga vårdkvalitet för varje patient. Det ska vara naturligt för alla cancerpatienter att ingå i en klinisk prövning av framtidens behandlingar. Utvecklingen är också oerhört snabb inom avancerad cancerdiagnostik. Framtidens cancervård är multidisciplinär och patientnära, och för att kunna åstadkomma detta behöver cancervården fokusera på kvalitet och patientsäkerhet. Ett sätt att förstärka inom dessa områden är att se över och samordna processerna inom den egna verksamheten och mellan verksamheterna. Detta kan ske genom en ackrediteringsprocess med målsättningen att bilda CCC enligt europeisk modell, säger Hans Hägglund.

STYRNING GENOM NATIONELLT ANSVAR

De senaste åren har staten och landstingen satsat på att införa allt fler standardiserade vårdförlopp, framför allt i syfte att påskynda diagnos och därmed korta väntetiden till behandlingsstart. Utvärderingar har också visat på positiva effekter och att tid till behandling har kortats inom de flesta cancerdiagnoser som omfattas. Det är ett bra exempel på styrning genom ett nationellt ansvar, menar företrädare för nätverket. Men samtidigt omfattar detta endast en liten del av vad som behöver göras. Vad gäller patientcentrering återstår en hel del.

– Patienten är den ende som är med på hela resan. En cancerpatient behöver tillgång till tidig modern diagnostik och kliniska studier, tidig behandling och kontinuerlig uppföljning och utvärdering av såväl behandling som rehabilitering. Vi behöver en köfri sömlös vård där patienten ställs i centrum, säger Margareta Haag, vice ordförande i Nätverket mot cancer och aktiv i arbetet med en nationell canceragenda.

"Sverige behöver arbeta tydligare med att samla hela kedjan från grundforskning till vård och utbildning i samma organisation", säger Hans Hägglund, chef för onkologkliniken vid Akademiska sjukhuset.

"I framtiden måste forskare, läkare och näringsliv i allt större utsträckning jobba sida vid sida för att ge varje cancerpatient bästa möjliga vård."

DETTA ÄR NÄTVERKET:

- BioCARE
- Cancerfonden
- CREATE Health
- LIF – de forskande läkemedelsföretagen
- Nätverket mot cancer
- StratCan
- Sjuksköterskor i Cancervård
- Svensk förening för hematologi
- Svensk kirurgisk förening
- U-CAN

”Det behövs nationella realtidsdatabaser som samlar kliniska data från cancervården, kvalitetsregisterdata, patientrapporterade utfallsmått, genomik, biobanksdata och forskningsdata.”

Nätverket mot cancer samlar nationella cancerprofiletrade patient- och intresseorganisationer i Sverige.

Man arbetar för nationellt tvingande riktlinjer/vårdprogram, rättigheter för patienter att få tillgång till nya behandlingar samt spetskompetens i cancersjukvården för att säkra tillgång för alla till de bästa behandlingsmetoderna.

NATIONELLA REALTIDSDATABASER

En integrerad cancervård handlar också om att vi måste bli bättre på att använda all data som genereras inom cancervården till ny forskning och ny kunskap. Här har vi lång tradition av våra kvalitetsregister, men vi kan inte längre leva på gamla meriter, menar företrädare för Nätverket för en Nationell Canceragenda. Det behövs nationella realtidsdatabaser som samlar kliniska data från cancervården, kvalitetsregisterdata, patientrapporterade utfallsmått, genomik, biobanksdata och forskningsdata.

– Vi behöver få till en mer strukturerad uppföljning av varje cancerpatient och använda de digitala möjligheterna till att i realtid skapa ny kunskap. Vi ser en risk att Sverige snabbt blir omsprunget av andra länder som inför moderna IT-lösningar, säger Jacob Hedberg, överläkare och tidigare redaktör, Svensk kirurgisk förening, som representerar den specialitet som handlägger de flesta slutenvårdspatienter med cancer i Sverige.

Svensk kirurgisk förening har också en aktiv roll i att tillgodose att de högkvalitativa kvalitetsregister som drivs av professionen blir en förutsättning för rättvis och bra cancervård samt cancerforskning i internationell toppklass.

Nätverket för en Nationell Canceragenda anser att Sverige har unika förutsättningar att skapa en forskningsmiljö som är mycket attraktiv för internationella investeringar. En sådan miljö kan säkra bästa möjliga cancervård, en vård som är jämlik över landet, stimulerar klinisk forskning och ger patienter tillgång till de mest avancerade behandlingarna.

THOMAS WAHLGREN, KOORDINATOR FÖR NÄTVERKET FÖR EN NATIONELL CANCERAGENDA, REPRESENTANT FÖR LIF OCH MEDICINSK DIREKTÖR, ONKOLOGI, PÅ PFIZER, THOMAS.WAHLGREN@PFIZER.COM

